

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พ.ศ.๒๕๓๕

เหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมาย

- เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมาย
- เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิด
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบราชการ

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือ ผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็น กรรมการหรือฐานะอื่นใด
- “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย (ต่อ)

- ผู้เสียหาย
 - บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการละเมิดของเจ้าหน้าที่
 - หน่วยงานของรัฐ
- การบังคับใช้กฎหมาย
 - เริ่มบังคับใช้ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

สาระสำคัญของส่วนที่เป็นสารบัญญัติ

หลักความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

❖ ความรับผิดจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

➤ เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชดใช้ (ม.8 ม.10)

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ →
→ หน้าที่ตามกฎหมาย
→ หน้าที่ตามคำสั่ง

ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ราชการ →
→ กระทำการทางปกครอง
→ ปฏิบัติการทางปกครอง

ข้อยกเว้น เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย

➤ กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

กระทำโดยจงใจ – กระทำโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น
จากการกระทำของตน

ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง – กระทำโดยประมาทเลินเล่อที่มีลักษณะขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐาน
อย่างมาก

- คาดเห็นความเสียหายได้
- หากระมัดระวังสักเล็กน้อยก็อาจคาดเห็นได้
- มีการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบ
- กรณีเป็นวิชาชีพเฉพาะ

กรณีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว

- ระดับความร้ายแรงและเป็นกรรมอาจไม่ต้องชดใช้เต็มจำนวนก็ได้ (ม.8 วรรค1)
- มีสิทธิหักส่วนความผิดและบกพร่องของหน่วยงาน (ม.8 วรรค3)
- ให้รับผิดชอบเฉพาะในส่วนของตน (ม.8 วรรค4 ไม่ใช้หลักลูกหนี้ร่วม)

❖ ความรับผิดชอบอันเนื่องมาจากการไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่

- เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว (ม.10)

หลักความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ

❑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่

- ต้องรับผิดชอบในความเสียหายแทนเจ้าหน้าที่ (ม.10)
- ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่อผู้เสียหาย (ม.8)

ยกเว้น เจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ม.8 (2)-(4)

❑ กรณีเจ้าหน้าที่มิได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่

- ไม่ต้องรับผิดชอบแทนเจ้าหน้าที่ (ม.6)
- เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ (ม.10)

สิทธิของผู้เสียหายหรือบุคคลภายนอก

- ❑ ความรับผิดชอบเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ❑ กรณีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ
 - ยื่นขอให้หน่วยงานพิจารณาชดเชยค่าเสียหายได้ (ม.11)
 - ฟ้องหน่วยงานเป็นจำเลยต่อศาล (ม.5)
- ❑ กรณีเจ้าหน้าที่มิได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่
 - ต้องเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดเชยค่าเสียหายโดยตรง (ป.พ.พ.มาตรา 420)
 - ต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ให้ชดเชยเป็นการเฉพาะตัว (ม.6)

อายุความและระยะเวลา

□ หน่วยงานของรัฐ

- กรณีไม่รู้ตัวผู้ต้องรับผิด สิทธิเรียกร้องจะต้องใช้ภายในอายุความ 10 ปี (ตาม ป.พ.พ. ม.448)
- กรณีรู้ตัวผู้ต้องรับผิด สิทธิเรียกร้องของหน่วยงานของรัฐมีอายุความ 2 ปี นับแต่ทราบตัวผู้ต้องรับผิด (ม.10)
- กรณีกระทรวงการคลังแจ้งผล สิทธิเรียกร้องมีอายุความ 1 ปี นับแต่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามกระทรวงการคลัง (ม.12)
- กรณีหน่วยงานชดใช้ค่าเสียหายแทนเจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้ชดใช้ (ม.9)
- หน่วยงานต้องพิจารณาคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ภายใน 180 วัน (ม.11) และขยายได้อีก 180 วัน

อายุความและระยะเวลา (ต่อ)

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

- กรณีชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายต้องใช้สิทธิเรียกคืนจากหน่วยงาน ภายใน 1 ปี (ม.9)

บุคคลภายนอกผู้เสียหาย

- กรณีใช้สิทธิทางศาลต้องฟ้องภายใน 1 ปี หรือ 10 ปี

(ป.พ.พ. ม.448)

- กรณียื่นคำขอตาม ม.11 แล้ว หากไม่พอใจให้ฟ้องภายใน 90 วัน

(ม.14)

สรุป พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิด

1. หน่วยงานของรัฐรับผิดโดยตรง
2. เจ้าหน้าที่รับผิดเฉพาะกรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
3. เจ้าหน้าที่แบ่งส่วนความรับผิดกับหน่วยงานของรัฐ
4. กรณีเจ้าหน้าที่ร่วมกันทำละเมิดให้เจ้าหน้าที่รับผิดเป็นรายบุคคล
5. ผู้เสียหายขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ต้องฟ้องคดีก็ได้
6. หน่วยงานของรัฐใช้มาตรการทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ได้
7. เจ้าหน้าที่โต้แย้งความรับผิดโดยฟ้องศาลปกครองได้

ตัวอย่างละเมิดที่มีใช่เป็นการปฏิบัติหน้าที่

- นำรถยนต์ราชการไปใช้ส่วนตัว แล้ว ...
 - รถคว่ำ (ไม่มีคู่กรณี) /รถชนกัน/รถถูกโจรกรรม
 - รถชนบุคคลภายนอกตาย/บาดเจ็บ
- นำทรัพย์สินราชการไปใช้ส่วนตัว แล้ว ...
 - ชำรุดเสียหาย/สูญหาย
 - ถูกโจรกรรม
 - ลักทรัพย์สินทางราชการ
- การรักษาพยาบาลที่ทำส่วนตัว

กรณีละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

- รบราชการเสียหาย / สูญหาย รอดคว่ำ (ไม่มีคู่กรณี) / รอดชนกัน หรือ รอดถูกรถจักรยาน
- ทรัพย์สินราชการ ชำรุดเสียหาย หรือถูกรถจักรยาน
- ทุจริตยักยอกเงินของทางราชการ
- เพลิงไหม้
- การจัดซื้อ/จัดจ้าง
- เบิกจ่ายเงินราชการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย/ระเบียบ
- คดีขาดอายุความ สัญญาหรือสิทธิเรียกร้องขาดอายุความ

หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0406.2/ว.66

ลงวันที่ 25 กันยายน 2550

เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วน
ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่

การจัดจ้าง/จัดซื้อ ราคาแพง

กรณี วิธีการจัดซื้อ/จัดจ้าง ไม่ถูกต้อง

- กก.พิจารณาผล 60 %
- ฝ่ายพัสดุ 20 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น – กลาง / ผู้ผ่านงาน 10 %*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง / ผู้อนุมัติ 10 %*

*ถ้าไม่ผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ เพิ่มเป็น 20% หรือ 40%

กรณี กำหนดราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง

- ใช้ค่า Factor F หรือราคาวัสดุ ไม่ถูกต้อง

- กก.กำหนดราคากลาง 70 %
- ฝ่ายพัสดุ 15 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น – กลาง / ผู้ผ่านงาน 10 %*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง / ผู้อนุมัติ 5 %*

*ถ้าไม่ผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ เพิ่มเป็น 20% 10% หรือ 30%

กรณี กำหนดราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง

- กำหนดปริมาณงานผิดพลาด

- กก.กำหนดราคากลาง 100 %
- ฝ่ายพัสดุ - %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น – กลาง / ผู้ผ่านงาน - %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง / ผู้อนุมัติ - %

กรณีไม่คัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด

- กก.เปิดซอง / พิจารณาผล 60 %
- ฝ่ายพัสดุ 15%*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น - กลาง/ผู้ผ่านงาน 15%*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง/ผู้อนุมัติ 10%*

*ถ้า จนท.ฝ่ายพัสดุ / ผู้ผ่านงาน ทักท้วงแล้ว

ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจสั่งอนุมัติ ให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบ 40%

(ผู้ทักท้วงไม่ต้องรับผิดชอบ)

กรณี การตรวจการจ้าง / ตรวจรับพัสดุ ไม่ถูกต้อง

- การก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ

- กก.ตรวจการจ้าง 30 %
- ผู้ควบคุมงาน 50 %
- ฝ่ายพัสดุ - %*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น – กลาง / ผู้ผ่านงาน 10%*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง / ผู้อนุมัติ 10%*

*ถ้าผู้บังคับบัญชาไม่น่าจะรู้ว่าไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ ไม่ต้องรับผิดชอบ และให้เปลี่ยนแปลงส่วนเป็น 40/60 (กก.ตรวจการจ้าง/ผู้ควบคุมงาน)

กรณี ส่งของไม่ตรงตามสัญญา

- กก.ตรวจรับ 60 %
- ฝ่ายพัสดุ 20%*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น - กลาง/ผู้ผ่านงาน 10%*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง/ผู้อนุมัติ 10%*

*ถ้า จนท.ฝ่ายพัสดุ / ผู้บังคับบัญชา ไม่น่าจะรู้ว่าการส่งของไม่ตรงตามสัญญา ไม่ต้องรับผิดชอบ เปลี่ยนสัดส่วนเป็น กก.ตรวจรับ 100%

กรณี ไม่เรียกค่าปรับกรณีส่งมอบงาน/ของล่าช้า

- กก.ตรวจการจ้าง/ตรวจรับ 70 %
- ฝ่ายพัสดุ 10%*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น - กลาง/ผู้ผ่านงาน 10%*
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง/ผู้อนุมัติ 10%*

*ถ้า จนท.ฝ่ายพัสดุ / ผู้บังคับบัญชา ไม่อาจทราบข้อเท็จจริงว่ามีการ
ส่งมอบล่าช้า ไม่ต้องรับผิดชอบ ให้เปลี่ยนสัดส่วนเป็น กก.ตรวจรับ 100%

กรณี การใช้เงินผิดระเบียบ

ไม่นำเงินรายได้เข้าบัญชีที่เกี่ยวข้องแต่นำไปใช้โดยผิดระเบียบ

(กรณีปฏิบัติผิดหลักการเงินการคลัง)

- ฝ่ายการเงิน 20 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น - กลาง/ผู้ผ่านงาน 30 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง/ผู้อนุมัติ 50 %*

*ถ้าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจสั่งการและเป็นผู้อนุมัติ

ให้รับผิดชอบเต็มจำนวน 100%

กรณี การจ่ายเงินเกินสิทธิ ไม่มีสิทธิ หรือผิดระเบียบ *

- ฝ่ายการเงิน 60 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น – กลาง / ผู้ผ่านงาน 20 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง / ผู้อนุมัติ 20 %

* มีงบประมาณแล้ว แต่จ่ายผิดระเบียบหรือเกินสิทธิที่ควรได้รับ

กรณี การทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

- เบิกจ่ายเงิน โดยทุจริต (ไม่มีหลักฐานการจ่าย)

- ฝ่ายการเงิน 60 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น - กลาง/ผู้ผ่านงาน 20 %
- ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง/ผู้อนุมัติ 20 %

กรณี การประสบอุบัติเหตุ

- ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง*
และเป็นการกระทำโดยประมาทเพียงฝ่ายเดียวหรือ โดยล่ำฟั่ง

- พxr. 100 %

- ฝ่าฝืนกฎหมายจราจร และคู่กรณีมีส่วนประมาทร่วมอยู่ด้วย

- พxr. 50 %

- ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรและมีเหตุปัจจัยภายนอกประกอบด้วย*

- พxr. 75 %

*เช่น มิได้มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงเป็น พxr. ไม่ชำนาญเส้นทาง สภาพถนนหรือทัศนวิสัยไม่ดี สภาพยานพาหนะก่อนนำมาใช้ไม่สมบูรณ์ มีความจำเป็นเร่งด่วน - ขับรถพยาบาลนำส่งผู้บาดเจ็บ

... ขอขอบคุณครับ ...